

צו:

אלמנה נזונת פרק אחד עשר כתובות

עין משפט ונר מצוה

מסורת הש"ס

- (א) (לשל פה: ויחי).
- (ב) ברשת לט: שנת קח.
- (ג) ולקח לו: (ד) כיב קלה.

מוסף רש"י

וכותבת. נסער המורה. למונות מכרתי. משום טעם טובה. (קמ"ד).

נכסי בחזקת אלמנה קיימי. וא"ת מה טעם דלא חשיבין נכסי בחזקת העכל חוב ואמאי מהימני יתמי למימר פרענו כמלוה על פה וכו' תימא דחשיבין ליה בחזקת אלמנה טפי משום דמוכרת למונות שלא נצית דין אם כן לרב ושמואל נמי דלימ להו כל גטעין אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום מ"מ כשיצדה כמותה לא יהיו יתומין נאמנין לומר פרענו דיון דמוכרת למונותה שלא נצית דין נכסים בחזקתה כי הכא וכו' שנספרה לא להינות ושמה י"ל אי מהימני לומר פרענו דמוכרת מילתא מדלית לה כמזכה דמתמת פריעה נקדשה מיהו היכא דאיכא עדים עשירה לא להינות ושמה י"ל אי איכא עדים אין הכי נמי א"נ מוונת שאני דמכונה מד שפירעה נסתלקה אבל מוונת לעולם יש לה מוונת על שמתבע כמותה הלכך הו נכסים בחזקתן טפי ממונות. מ"ר. ולא דמי להא דאמרי בהמקבל וכו' יתומים אמרו אנו השכנת ובעל חוב אמר איכנס השני ומסקנא דמילתא ארעא כיון דלגוביינא קיימא כמאן דגביא דמי דהתם מיירי כגון שהימנין מודים שהקרקע זה דבעל חוב שאינה עשאה אפומיקי ולכן מסיק דמי דבעל חוב קיימא כמאן דגביא דמי ותדע מדמייתי עלה ספק זה קודם ספק זה קודם קולץ ואינו נתן דמים והיינו הטעם כיון ללקח קאי כמאן דקח דמי ולשם מודה בעל האיני שיש לו לקץ אלא ששאל דמים אם כן ארעא דלגוביינא קיימא נמי מ"ר כה"ג. מ"ר.

נשאת ע"ה להביא ראייה. מדלל משכח עליה להביא ראייה אלא נשאת ש"מ דנתקבלה כמותה או דנצנה כמותה כד"א אפי' במונות שעברו עליהן להביא ראייה. מ"ר: ורבי יוסי כבר נבטי בחזקת אלמנה קיימי. מה שפי' בקוטרס דוכן כהה יפה דקאמר ר' יוסי היינו כשכלו נכסי הימנין משאבו ללקוחות כל מה שמכרה למונות לא נהירא לרבי מדאמר לקמן אי נמי דכולי עלמא בחזקת יתמי קיימי והיינו טעמא דר' יוסי כדאביי מכלל דנע השתא לא אסיק אדעתיה לר' יוסי האי טעמא ונראה לרבי דהיינו יפוי כח השתא דמתוך שהיא מוכרת סתם היא מרווחת לומר אלו מכרתי למונות ולא יוכלו הימנין לומר לה אם שהתא איבדה מוונת כמו שהיו יכולים לומר לה אם הייתה כותבת אלו למונות ואילו כמותה ואז היו יכולין לומר שאר המוונות מחלה אבל לענין טריפת לקוחות אחתי לא מסיק אדעתיה עד דמסיק דכ"ע נכסי בחזקת יתמי קיימי דלא לא מני למימר האי יפוי כח דלגבי יתומים לא תהא נאמנת לומר כולם למונות מכרתי שהרי בחזקת יתמי קיימי וא"ת מה יפוי כח הוא השתא דקאמרה הכל מכרתי למונות ולא איבדה וכו' אין זו אונאה דשקר הוא שהרי גם לכמותה דאיכא למימר דלא חששה למובעם משום שיכולה לומר הכל מכרתי למונות וגם לפי' הקוטרס אין זו אונאה שאומרת ללקוחות הכל מכרתי למונות שהרי מן הדין גם מוונת היה לה לגבות ממשעבדי אם לא לפי שאין קושיין כדפרשינן בגמ' והכא לעולם יש ללקוחות להס' לנאסוקי אדעתיהו משום כמותה להניח מבני חרי כשיעור כמותה אע"פ שמכרה לכמותה כיון שיכולה לומר למונות מכרתי. מ"ר. וא"ת והלא יכולין לומר לה הנתנו לך מקום לגבות ממנו וי"ל דהו כמאן אשתדוף בני חרי דגביא ממשעבדי כדאמנן לעיל ולא שייך הכא למימר אפסדה אנפשה נדיים שהרי עשה לזכרן מוונת אי נמי בלקוחות שלקחו אחר שמכרה: **דרבי יהודה** סבר נכסי בחזקת יתמי קיימי וע"ה אלמנה להביא ראייה. לטעמא דפרישית לעיל משום הא דשתקא שלא תבעה מוונתיה מוכח שהדין עם הימנין שאומרים נתנו קשה מכאן דהכא אמאי עליה להביא ראייה הא לא שייך הכא האי טעמא דהאי דשתקא לפי שמכרה נכסים ונראה דהיינו טעמא לעיל דעליה להביא ראייה משום דלא שייך התם לומר מה העילו בחזקתם אם נאמנין לומר פרענו מוונת שעברו שהרי היא יכולה לתבוע כל שעה מחילת מוונת הבאין וכן הכא יכולה היא לכתוב אלו למונות מכרתי ואילו למונות מכרתי. מ"ר: **תפשוט** ל"ה מבחתיין ב' ואתמא מאי סלקא דעתיה מעיקרא דלא תפשוט י"ל דסלקא דעתיה דמתני' ודאי משום ענה טובה אבל ברייתא לא משמע משום כהה יפה דומיא דר' יוסי. נראה לי: **רצה** בחובו נושאין רצה בפתנה נושאין. פ' שיהיה נוטלן אלא כלומר רצה בחובו נוטלן מבני חרי ושוד לא יוכל לגבות המתנה ממשעבדי משום הכי קאמר אלו נוטלן בפתנה לא כך יפה כהו פירוש אם נוטלן בפתנה מבני חרי שיכול לטרוף החוב ממשעבדי וכן משמע מתוך פירוש הקונט' וקשה לר' דנשאת יש נוחלין י"ג קמ"ה: מניא שביע מרע שאמר מנו מאתים וזו לפלוני בעל חובי כראוי לו נוטלן ונוטל את חובו כ' ופריך משום דאמר כראוי לו נוטלן וטעל את חובו ודלמא כראוי לו בחובו קאמר ומשני הא מני ר' עקיבא היא דייקא לינא יתיא משמע דאם לא אמר אלא מנו מאתים וזו לפלוני בעל חובי ולא אמר כראוי לו אינו נוטל שניה ונראה דאי הוה גריס התם לבעל חובי הוה ניחא דודאי כי לא אמר לפלוני אלא דקאמר לבעל חובי משמע דבחובו קאמר שיתנו לו אם לא אמר כראוי לו ויש ספרים שכתבו בהן כן ולא כתבו בהן לפלוני אבל היכא דכתב לפלוני בעל חובי יכר מהלשון דנמתנה קאמר שיתנו לו ודבר זה תלי בקצרה:

נכסי. הבעל: **בחזקת יתמי**. והיא המוילהה מהם ועליה להביא עדים שהודו יתומים בפניהם שלא קבלה וכל זמן שלא הביא עדים לא תנצת: **בחזקת אלמנה קיימי**. שהרי נמשעבדו בתנאי ב"ד: **נשאת**. והיא צלה לכתוב מוונת של שנים שעברו: **עליה להביא ראייה**. דמשנית אין הנכסים ברשותה: **וכותבת אלו למונות**. כשפרטו המכירה שהיא תנצת ללקוחות כותבת את המכור למונות וכשהיא מוכרת לגבי כמותה תפרש כמון השטר לכמותה מכרתי: **וכך כהה יפה**. כדנציעין לפרושי: **מאי לאו כהה פליגי דר' יהודה דאמר הפירוט יפה לה סבר נכסי בחזקת יתמי קיימי**. ואז לא פירשה מה לכמותה ומה למונות סוף כשנצת לכתוב יאמרו לה מה שמכרת לכמותה מכרת וקבלת כמותך ואם תאמר להס א"כ מנו לי מוונת שאכלתי הס יאמרו נתנו לך מטלטלין תמיד במונותיך וכן נאמנים: **ורבי יוסי סבר נכסי בחזקת אלמנה קיימי**. והיא מחייק כהס לזכרן מוונתיה ומכונה ועליהם להביא ראייה לפיכך הסתם יפה לה מפני לקוחות שלקחו שדות מבעלה שאם יכלו כל נכסי הימנין מחשבו כל מה שמכרה למונות ועל הלקוחות שלקחו מבעלה תחזור על כמותה שאם תפרש לכמותה מכרתי לא תוכל שוב לתקן למונות ועל הלקוחות לא תחזור על מוונתיה דמנן (גיטין דף מה): אין מוציאין למון האשה והבנות מנכסים משועבדים: **דלא ייקרו לה רעבנותא**. הרואה שמכרת כל קרקעות אלו סבור רעבנותא למונות מוציא עליה שם רעבנותא ושוד אין אדם נושאה: **דאי לא סימא הכי**. דטעמא דר' יהודה לאו

משום נכסי בחזקת יתמי הוא: **הא דבעי ר' יוחנן**. על מי להביא ראייה נהי דמתנתא דפלוגמא דר"י ורבי יוסי לא שמיע ליה מתני' מיהא שמיע ליה שהמשנה נשנית תמיד בבית המדרש: **תפשוט** ליה משעבדי. דעל אלמנה להביא ראייה דמתניתין נמי מנצרה לה לפרושי כר' יהודה: **דעשה טובה קא משמע לן**. דלא ייקרו לה רעבנותא: אי נמי דכולי עלמא. היכא דאמרו יתומים נתנו על אלמנה להביא ראייה ואפי' הכי לר' יוסי הסתם יפה לה לטריפת לקוחות שנצתי בעלה לכמותה כמו שפירשתי וכדתי אפי' קשישא: **אם**

רואה אלא נשאת ש"מ דנתקבלה כמותה או דנצנה כמותה כד"א אפי' במונות שעברו עליהן להביא ראייה. מ"ר: ורבי יוסי כבר נבטי בחזקת אלמנה קיימי. מה שפי' בקוטרס דוכן כהה יפה דקאמר ר' יוסי היינו כשכלו נכסי הימנין משאבו ללקוחות כל מה שמכרה למונות לא נהירא לרבי מדאמר לקמן אי נמי דכולי עלמא בחזקת יתמי קיימי והיינו טעמא דר' יוסי כדאביי מכלל דנע השתא לא אסיק אדעתיה לר' יוסי האי טעמא ונראה לרבי דהיינו יפוי כח השתא דמתוך שהיא מוכרת סתם היא מרווחת לומר אלו מכרתי למונות ולא יוכלו הימנין לומר לה אם שהתא איבדה מוונת כמו שהיו יכולים לומר לה אם הייתה כותבת אלו למונות ואילו כמותה ואז היו יכולין לומר שאר המוונות מחלה אבל לענין טריפת לקוחות אחתי לא מסיק אדעתיה עד דמסיק דכ"ע נכסי בחזקת יתמי קיימי דלא לא מני למימר האי יפוי כח דלגבי יתומים לא תהא נאמנת לומר כולם למונות מכרתי שהרי בחזקת יתמי קיימי וא"ת מה יפוי כח הוא השתא דקאמרה הכל מכרתי למונות ולא איבדה וכו' אין זו אונאה דשקר הוא שהרי גם לכמותה דאיכא למימר דלא חששה למובעם משום שיכולה לומר הכל מכרתי למונות וגם לפי' הקוטרס אין זו אונאה שאומרת ללקוחות הכל מכרתי למונות שהרי מן הדין גם מוונת היה לה לגבות ממשעבדי אם לא לפי שאין קושיין כדפרשינן בגמ' והכא לעולם יש ללקוחות להס' לנאסוקי אדעתיהו משום כמותה להניח מבני חרי כשיעור כמותה אע"פ שמכרה לכמותה כיון שיכולה לומר למונות מכרתי. מ"ר. וא"ת והלא יכולין לומר לה הנתנו לך מקום לגבות ממנו וי"ל דהו כמאן אשתדוף בני חרי דגביא ממשעבדי כדאמנן לעיל ולא שייך הכא למימר אפסדה אנפשה נדיים שהרי עשה לזכרן מוונת אי נמי בלקוחות שלקחו אחר שמכרה: **דרבי יהודה** סבר נכסי בחזקת יתמי קיימי וע"ה אלמנה להביא ראייה. לטעמא דפרישית לעיל משום הא דשתקא שלא תבעה מוונתיה מוכח שהדין עם הימנין שאומרים נתנו קשה מכאן דהכא אמאי עליה להביא ראייה הא לא שייך הכא האי טעמא דהאי דשתקא לפי שמכרה נכסים ונראה דהיינו טעמא לעיל דעליה להביא ראייה משום דלא שייך התם לומר מה העילו בחזקתם אם נאמנין לומר פרענו מוונת שעברו שהרי היא יכולה לתבוע כל שעה מחילת מוונת הבאין וכן הכא יכולה היא לכתוב אלו למונות מכרתי ואילו למונות מכרתי. מ"ר: **תפשוט** ל"ה מבחתיין ב' ואתמא מאי סלקא דעתיה מעיקרא דלא תפשוט י"ל דסלקא דעתיה דמתני' ודאי משום ענה טובה אבל ברייתא לא משמע משום כהה יפה דומיא דר' יוסי. נראה לי: **רצה** בחובו נושאין רצה בפתנה נושאין. פ' שיהיה נוטלן אלא כלומר רצה בחובו נוטלן מבני חרי ושוד לא יוכל לגבות המתנה ממשעבדי משום הכי קאמר אלו נוטלן בפתנה לא כך יפה כהו פירוש אם נוטלן בפתנה מבני חרי שיכול לטרוף החוב ממשעבדי וכן משמע מתוך פירוש הקונט' וקשה לר' דנשאת יש נוחלין י"ג קמ"ה: מניא שביע מרע שאמר מנו מאתים וזו לפלוני בעל חובי כראוי לו נוטלן ונוטל את חובו כ' ופריך משום דאמר כראוי לו נוטלן וטעל את חובו ודלמא כראוי לו בחובו קאמר ומשני הא מני ר' עקיבא היא דייקא לינא יתיא משמע דאם לא אמר אלא מנו מאתים וזו לפלוני בעל חובי ולא אמר כראוי לו אינו נוטל שניה ונראה דאי הוה גריס התם לבעל חובי הוה ניחא דודאי כי לא אמר לפלוני אלא דקאמר לבעל חובי משמע דבחובו קאמר שיתנו לו אם לא אמר כראוי לו ויש ספרים שכתבו בהן כן ולא כתבו בהן לפלוני אבל היכא דכתב לפלוני בעל חובי יכר מהלשון דנמתנה קאמר שיתנו לו ודבר זה תלי בקצרה:

תוספות ר"ד

אומרים נתנו ונראה והיא אומרת לא נשאתי על מי להביא ראי' נכסי בחזקת יתמי קיימי ועל האלמנה להביא ראי' שהרי זה כפי עדי' שלא נתנו לה א"ר נכסי בחזקת אלמנה קאי (א) אבל אם נשאת והיא תבוא לתבוע מוונת של שנים שעברו עליה להביא ראייה דמשנשאת אין הנכסים ברשותה: והמורה פ' יתומים אמרו נתנו דמי מוונת לשנה הבאה ואינו נ"ל דלהבא טוענים דמתני' נ"ל לה לוי לא נשאתי משמע דלשעבר טענו דהא משנשאת שוב אין לה מוונת ואינה טוענת אלא לשעבר וכו' מהקבל אמר' יתומים אומרים אנו השכנתו וכו' אמר אביכם השבית סבר ריה למימר על ב"ה להביא ראי' מיט' ארעא בחזקת יתמי קיימי וכו' ליתור ראי' ולישקל א"ל האי סבא הכי אריי על הימנין להביא ראייה מיט' ארעא דלגוביינא קיימא כמאן דגבי יתמי ויתמי נהי ונשקלו ונ"ל דהת' דרששאו ליה פסחיתא דלי סברה איהו לטיי' התם נכסי בחזקת העכל [חובן] קיימו ולא בחזקת יתמי א"ר י"ל דאריי' דהתם שפיעא ל"י הכא מיבעי ל"י משום דמטא דהתם דמספרט ארעא כיון דלגוביינא קיימו וכו' והלכך כולא ארעא קיימו בחזקת ב"ה אבל לא דלא בעי אלא מונוי לא קיימו כלתו נכסי בחזקת האלמנה שהמונות אינו אלא רבי יום ביומו וכו' נכסי בחזקת יתמי קיימו ואין כח באלמנה להביא מידן בכבור מוונתיה כמו שיש כח להשד' מידן להוציא ב"ה את אבול לא דהתם אלא הימנין הן מוחזקים והנכסים והולכים ומפרישים אותה דר' יום ביומו מהיה היה מסתפק הכא למיבעי אם יש חזקת אלמנה לעליהן עליון כגון מוונתיה:

(א) נראה דהכי פלג וי"ל ועל הימנין להביא ראייה. ת"ס דמנו לי אלמנה כל זמן שלא נשאת על הימנין להביא ראייה אבל אם נשאת וכו' כו' אולי י"ל דמתני' לא נ"ל יתם עליה להביא ראייה משמע דלשעבר טענו וכו'.